

رَبِّهِمْ كَيْفَ

سرشناسه	: کشی، محمد بن عمر، قرن ۴ ق.
عنوان قراردادی	: معرفه الناقلين عن الائمة الصادقين (ع). برگزیده
عنوان و نام پدیدآور	: رجال کشی/تالیف محمد بن عمر بن عبدالعزیز کشی؛ [تلخیص محمد بن حسن طوسی]؛ ترجمه حسن مبینی، فضل الله عبداللهی.
مشخصات نشر	: تهران : آماره، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۴۰۲ ص.
شابک	: 978-600-7446-98-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: محدثان شیعه -- حدیث -- علم الرجال
موضوع	: Hadith (Shiites) – Authorities-- Hadith -- *Ilm al-Rijal
شناسه افزوده	: مبینی، حسن، ۱۳۴۳ - مترجم
شناسه افزوده	: عبداللهی، فضل الله، ۱۳۲۹ - مترجم
شناسه افزوده	: شیخ طوسی، محمد بن حسن، ۳۸۵-۴۶۰ ق.
شناسه افزوده	: Tusi, Mohammad bin Hasan
رده بندی کنگره	: BP۱۱۵
رده بندی دیویی	: ۲۹۲/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۴۳۲۵۳

رُجَالُ كُشَى

ترجمه کتاب «الرجال» کشی

تالیف محمد بن عمر بن عبدالعزیز کشی

ترجمه

دکتر حسن مبینی

فضل الله عبداللهی

©Nashre Amareh, MMXXIII

عنوان: رجالِ گشی

تألیف: محمد بن عمر بن عبدالعزیز گشی

ترجمه: دکتر حسن مبینی . فضل الله عبدالهیی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۴۶-۹۸-۰

نوبت چاپ: دوم تاریخ چاپ: ۱۴۰۲

تیراژ: ۳۰۰ نسخه

محتوای اصلی کتاب بازتاب اندیشه‌های پدیدآورنده (ها) توسط ناشر می‌باشد و مسئولیت درستی آن به عهده‌ی ایشان می‌باشد. هرگونه کپی برداری، اسکن و میکروفیلم، جزئی یا کلی بدون اجازه مکتوب نشر آماره ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد.
© تمامی حقوق چاپ و نشر برای نشر آماره محفوظ است.
دفتر مرکزی نشر آماره (پخش و فروش): تهران، میدان انقلاب، خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دوازده فروردین، پلاک ۳۱۶، واحد ۴ تلفن ۰۹۳۶۸۷۶۴۳۹۱

برای آگاهی از اطلاعات بیشتر به وبسایت نشر آماره مراجعه کنید:

www.nashreamareh.ir

حسن مبینی:
تقدیم به
پدر و مادرم، همسر و فرزندانم

فضل الله عبداللهی:
تقدیم به
پدر و مادرم، همسر و فرزندانم

فهرست مطالب

<p>۷۵.....۲۶- حارث اعور.....</p> <p>۷۶.....۲۷- نعیم بن دجاجه اَسَدی.....</p> <p>۷۶.....۲۸- اَحْنَف بن قیس.....</p> <p>۷۸.....۲۹- ابو عبدالله الجدلی و ابوداود.....</p> <p>۷۹.....۳۰- عامر بن وائله.....</p> <p>۷۹.....۳۱- یَنُوذُودان.....</p> <p>۸۰.....۳۲- قیس.....</p> <p>۸۰.....۳۳- المُرَقَّع بن قمامه الِاسَدی.....</p> <p>۸۱.....۳۴- العقیلی.....</p> <p>۸۲.....۳۵- اُویس قَرَنی.....</p> <p>۳۶-۳۷-۳۸- عَلَقَمَه و ابو حارث پسران</p> <p>۸۳.....قیس.....</p> <p>۸۴.....۳۹- عبدالرحمان ابن ابولیلی.....</p> <p>۸۴.....۴۰- حجر بن عدی کنندی.....</p> <p>۸۴.....۴۱- رُمیلَه.....</p> <p>۸۵.....۴۲- اَصْبَغ بن نُباته.....</p> <p>۸۵.....۴۳- المَهْدی مَولی عُثمان.....</p> <p>۸۶.....۴۴- سلیم بن قیس هلالی.....</p> <p>۴۵-۴۶- جون ابن قتاده و جاری بن قدامه</p> <p>۸۶.....السَّعدی.....</p> <p>۸۷.....۴۷- جُویریه بن مُسَهَّر عبَدی.....</p> <p>۸۷.....۴۸- عبدالله بن سبا.....</p> <p>۸۹.....۴۹- قیس بن سعد بن عباده.....</p> <p>۹۰.....۵۰- سفیان ابن ابولیلی همدانی.....</p> <p>۹۱.....۵۱- عبید الله ابن عباس.....</p> <p>۹۲.....۵۲- عمرو بن قیس المشرقی.....</p> <p>۹۲.....۵۳- حبابه الوالیَّه.....</p>	<p>۱۹.....مقدمه.....</p> <p>۲۱.....در فضیلت روایت و حدیث.....</p> <p>۲۳.....۱- سلمان فارسی ابوالحسن و ابواسحاق.....</p> <p>۳۶.....۲- ابوذر ابوالحسن.....</p> <p>۳۹.....۳- عمار یاسر.....</p> <p>۴۴.....۴- حُدَیْفَه بن الیمان العَبَسی.....</p> <p>۴۴.....۵- سَهْل ابن حُتَیف.....</p> <p>۴۴.....۶- ابویوب انصاری.....</p> <p>۴۵.....۷-۸- بلال و صهیب مولیان.....</p> <p>۴۵.....۹- اسامه بن زید.....</p> <p>۱۰- ابوسعید خدری (خدره ای) سنان ابن</p> <p>۴۶.....مالک بن سنان.....</p> <p>۴۷.....۱۱- جابر بن عبدالله انصاری.....</p> <p>۴۹.....۱۲- براء بن عازب.....</p> <p>۵۰.....۱۳- "عمرو بن حَوق".....</p> <p>۵۴.....۱۴- حُزَیْمَه ابن ثابت.....</p> <p>۵۴.....۱۵- عبدالله ابن عباس.....</p> <p>۶۰.....۱۶- محمد بن ابوبکر.....</p> <p>۶۱.....۱۷- مالک اشتر.....</p> <p>۶۲.....۱۸- زید بن صوحان.....</p> <p>۶۳.....۱۹- صعصعه ابن صوحان.....</p> <p>۶۴.....۲۰- محمد بن ابو حُدَیفَه.....</p> <p>۶۵.....۲۱- قنبر.....</p> <p>۶۷.....۲۲- رُشید هَجَری.....</p> <p>۶۹.....۲۳- حبیب بن مظاهر.....</p> <p>۷۰.....۲۴- میثم تمار.....</p> <p>۷۵.....۲۵- عبدالله بن شداد بن هادی.....</p>
---	--

- ۵۴- سعید بن مسیب ۹۳
- ۵۵- سعید بن جبیر ۹۶
- ۵۶- ابو خالد کابلی ۹۶
- ۵۷- یحیی ابن امّ طویل ۹۸
- ۵۸- قاسم بن عوف ۹۹
- ۵۹- مختار بن ابو عبیده ۱۰۰
- ۶۰- شعیب مولی علی بن الحسین (ع) ۱۰۲
- ۶۱- فَرَزْدَق ۱۰۳
- ۶۲- زرارہ بن اعین ۱۰۶
- ۶۳- ۶۴- ۶۵- ۶۶- برادران زرارہ، حمران و
بکیر و عبدالملک و عبدالرحمن پسران اعین ۱۲۳
- ۶۷- محمد بن مسلم الظائفی ثقفی ۱۲۴
- ۶۸- ابوبصیر لیث بن بختری مرادی ۱۲۹
- ۶۹- ابوبصیر عبدالله بن محمد اسدی ۱۳۲
- ۷۰- عبدالملک بن اعین ابوالضریس ۱۳۳
- ۷۱- حمران بن اعین ۱۳۳
- ۷۲- بکیر بن اعین ۱۳۶
- ۷۳- ۷۴- پسران اعین "مالک و قعب" ۱۳۶
- ۷۵- قیس بن رمانہ ۱۳۶
- ۷۶- مفضل بن قیس بن رمانہ ۱۳۷
- ۷۷- ابوجعفر الاحول محمد بن علی بن
نعمان مؤمن الطاق ۱۳۷
- ۷۸- جابر بن یزید جعفری ۱۴۲
- ۷۹- اسماعیل بن جابر جعفری ۱۴۶
- ۸۰- علیاء بن دراع اسدی و ابوبصیر ۱۴۷
- ۸۱- ابو حمزہ ثمالی ثابت ابن دینار ابوصفیه
عربی ازدی ۱۴۷
- ۸۲- عقبہ بن بشیر اسدی ۱۴۹
- ۸۳- اسلم مکی مولای محمد بن حنفیہ ۱۴۹
- ۸۴- کمیت بن زید ۱۵۰
- ۸۵- حکم بن عتیبه ۱۵۲
- ۸۶- ۸۷- ابوالفضل سدیر بن حکیم و
عبدالسلام بن عبدالرحمن ۱۵۲
- ۸۸- معروف بن خَرَبُوذ ۱۵۳
- ۸۹- فضیل بن یسار ۱۵۴
- ۹۰- محمد بن مروان بصری ۱۵۵
- ۹۱- سعد اسکاف ۱۵۵
- ۹۲- ۹۳- عبدالله و عبدالملک فرزندان عطا ... ۱۵۶
- ۹۴- عکرمہ مولا پسر عباس ۱۵۶
- ۹۵- مالک بن اعین جُهَنی ۱۵۶
- ۹۶- ناجیه بن عماره صیداوی ۱۵۷
- ۹۷- عبدالله بن شَرِیک عامری ۱۵۷
- ۹۸- اسماعیل بن فضل هاشمی ۱۵۸
- ۹۹- ثویر بن ابوفاخته ۱۵۸
- ۱۰۰- ابوهارون شیخ از یاران امام باقر (ع) ۱۵۹
- ۱۰۱- محمد بن فرات ۱۶۰
- ۱۰۲- ابوهارون مکفوف ۱۶۰
- ۱۰۳- المغیره بن سعید ۱۶۱
- ۱۰۴- ابوجارود زیاد بن منذر اعمی سُرحوب ۱۶۵
- ۱۰۵ و ۱۰۶- هارون بن سعد عجلی و محمد
بن سالم بیاع القصب ۱۶۶
- ۱۰۷- سعید بن منصور ۱۶۶
- ۱۰۸- ابوبضبار ۱۶۷
- ۱۰۹- سالم بن ابوحفصہ ۱۶۷
- ۱۱۰- ۱۱۱- ۱۱۲- ۱۱۳- سلمه بن کمیل
ابوالمقدام سالم بن ابوحفصہ و کثیر النوا ۱۶۹
- ۱۱۴- عمر بن ریاح ۱۶۹
- ۱۱۵- برید بن معاویه ۱۷۰
- ۱۱۶- ۱۱۷- ۱۱۸- ام خالد، کثیر النوا و
ابوالمقدام ۱۷۱
- ۱۱۹- ۱۲۰- میسر و عبدالله بن عجلان ۱۷۲
- ۱۲۱- بسام بن عبدالله صیرفی ۱۷۴
- ۱۲۲- محمد بن اسماعیل بن بزّیع ۱۷۴

- ۱۲۳- ابوطالب القمی ۱۷۴
- ۱۲۴- عبدالله بن میمون قدامح مکی ۱۷۴
- ۱۲۵- عبدالله بن ابویعفور ۱۷۵
- ۱۲۶- مُعْتَب ۱۷۷
- ۱۲۷- ۱۲۸- جمیل بن ذرّاج و نوح اخوه ۱۷۸
- ۱۲۹- معاذ بن مسلم هراء نحوی ۱۷۹
- ۱۳۰- عمّار بن موسی ساباطی ۱۷۹
- ۱۳۱- ابومحمّد هشام بن حکم ۱۸۰
- ۱۳۲- هشام بن سالم غلام بشر بن مروان
(هشام بن سالم جوالمیقی- علف) ۱۹۴
- ۱۳۳- السید ابن محمد الحمیری ۱۹۷
- ۱۳۴- جعفر بن عفان طائی ۲۰۱
- ۱۳۵- محمد بن ابوزینب ۲۰۲
- ۱۳۶- معاویه بن عمّار و ذکر عمر او ۲۱۳
- ۱۳۷- ابوالبختری وهب بن وهب ۲۱۳
- ۱۳۸- مُسمّع بن مالک کردین ابوسیّار ۲۱۴
- ۱۳۹- ابوموسی بنا ۲۱۴
- ۱۴۰- عبدالرحمن بن ابوعبدالله ۲۱۴
- ۱۴۱- بشر بن طرخان نخّاس ۲۱۵
- ۱۴۲- داود بن زربی ۲۱۵
- ۱۴۳- ضُریس بن عبدالملک بن اعیّن
شیبانی ۲۱۶
- ۱۴۴- علی بن حرّور کناسی ۲۱۶
- ۱۴۵- حیان سراج و احتجاج امام صادق
علیه السلام با او درباره‌ی محمد حنفیه ۲۱۷
- ۱۴۶- حمّاد بن عیسی الجهنی بصری ۲۱۸
- ۱۴۷- عبدالله بن بکر آرجانی ۲۱۹
- ۱۴۸- شعیب بن اعین ۲۱۹
- ۱۴۹- ابوحنفیه امیر الحاج ۲۱۹
- ۱۵۰- ابوداود مسترق ۲۲۰
- ۱۵۱- عبدالاعلی غلام ال سام ۲۲۰
- ۱۵۲- ولید بن صبیح یا صبیح ۲۲۰
- ۱۵۳- ابونجران ابوعبدالرحمن بن ابونجران ... ۲۲۱
- ۱۵۴- مفضل بن عمر ۲۲۱
- ۱۵۵- عیسی بن ابومنصور شلقان ۲۲۶
- ۱۵۶- ابان بن تغلب ۲۲۷
- ۱۵۷- عمر بن یزید بیاع سابری غلام قبیلہ
ثقیف ۲۲۸
- ۱۵۸- ۱۵۹- عمران و عیسی پسران عبدالله
قمی ۲۲۸
- ۱۶۰- یزید بن خلیفه حارثی ۲۳۰
- ۱۶۱- عمر بن اُذینّه ۲۳۰
- ۱۶۲- جابر مکفوف (نابینا) ۲۳۰
- ۱۶۳- زکریا بن سابور ۲۳۱
- ۱۶۴- ۱۶۵- ۱۶۶- حرز بن عبدالله سجستانی
و فضل بن عبدالملک بقباق و حذیفه بن
منصور ۲۳۱
- ۱۶۷- ۱۶۸- زید شتّام و حارث بن مغیره
نصری ۲۳۲
- ۱۶۹- ۱۷۰- ۱۷۱- فضیل بن زبیر رشان و برادران
او ۲۳۲
- ۱۷۲- ۱۷۳- ۱۷۴- سلام و مثنی بن ولید و
مثنی بن عبدالسلام ۲۳۳
- ۱۷۵- مسلم غلام ابوعبدالله امام صادق
علیه السلام ۲۳۳
- ۱۷۶- عبدالله بن غالب شاعر ۲۳۳
- ۱۷۷- کلیب صیداوی ۲۳۳
- ۱۷۸- محمّد بن قیس ۲۳۴
- ۱۷۹- عبدالواحد بن مختار انصاری ۲۳۴
- ۱۸۰- صالح بن سهل ۲۳۴
- ۱۸۱- رزام غلام خالد قسری ۲۳۵
- ۱۸۲- ابویجیر عبدالله بن نجاشی ۲۳۵
- ۱۸۳- حمّاد سَمَنَدَری ۲۳۶
- ۱۸۴- عَقَبَه بن خالد ۲۳۶

- ۱۸۵- اسماعیل بن عبدالرحمن حُقَیْبَه و گفته شد حُقَیْبَه ۲۳۷
- ۱۸۶- ۱۸۷- ۱۸۸- موسی بن اشیم و حفص بن میمون و جعفر بن میمون ۲۳۷
- ۱۸۹- عبدالله بن بُکَیْرَ اَعِیْن ۲۳۷
- ۱۹۰- داود بن فرقد ۲۳۷
- ۱۹۱- جابر بن جریر بَجَلِی ۲۳۸
- ۱۹۲- وهب بن جمیع مولى اسحاق بن عمّار ۲۳۸
- ۱۹۳- علی بن خُلَیْد مَكْفُوف ۲۳۸
- ۱۹۴- اَدِیْم بن حُرّ حِذَاء ۲۳۹
- ۱۹۵- حبیب سجستانی ۲۳۹
- ۱۹۶- زیاد بن ابورجا ۲۳۹
- ۱۹۷- ۱۹۸- الطیار حمزه و پدرش محمد ۲۳۹
- ۱۹۹- ابوالصباح کنانی ابراهیم بن نعیم ۲۴۰
- ابوالصباح ۲۴۱
- ۲۰۰- ابان بن عثمان احمر ۲۴۲
- ۲۰۱- ابو خدیجه سالم بن مکرم ۲۴۲
- ۲۰۲- ۲۰۳- ۲۰۴- فیض بن مختار و سلیمان بن خالد و عبدالسلام ابن عبدالرحمن ۲۴۳
- ۲۰۵- سلیمان بن خالد ۲۴۵
- ۲۰۶- عیص بن قاسم و کلام او بادائی خودش ۲۴۸
- ۲۰۷- ربعی بن عبدالله ابونعیم ۲۴۸
- ۲۰۸- احمد بن عائذ ۲۴۹
- ۲۰۹- یونس بن ظبیان ۲۴۹
- ۲۱۰- عنبسه بن مصعب ۲۵۰
- ۲۱۱- حسین بن ابوالعلاء ۲۵۰
- ۲۱۲- ابویوب ابراهیم بن عیسی خَزّاز ۲۵۰
- ۲۱۳- علی بن میمون صائغ (رنگرز) ۲۵۱
- ۲۱۴- سعیده مولاة جعفر علیه السلام ۲۵۱
- ۲۱۵- عاصم بن حمید حناط ۲۵۱
- ۲۱۶- علی ابن سری کرخی ۲۵۱
- ۲۱۷- ۲۱۸- ۲۱۹- ابوناب دَعْشِی حسن بن عطیه و برادرانش علی و مالک پسران عطیه ۲۵۲
- ۲۲۰- منخَل بن جمیل کوفی فروشنده کنیزان ۲۵۲
- ۲۲۰- ابوعبیده زیاد بن عیسی حذاء ۲۵۲
- ۲۲۴- ۲۲۳- ۲۲۲- بشیر نیال و شجره برادرش و محمد بن زید شَحَام ۲۵۲
- ۲۲۵- عمر برادر عُدّافِر ۲۵۳
- ۲۲۶- سُکَیْن نَخَعِی ۲۵۴
- ۲۲۷- عروة القتات ۲۵۴
- ۲۲۸- حسین بن منذر ۲۵۴
- ۲۳۱- ۲۳۰- ۲۲۹- حمّاد ناب و جعفر و حسین برادرانش ۲۵۵
- ۲۳۲- قاسم بن عروه ۲۵۵
- ۲۳۴- ۲۳۳- ابومسروق و پسرش هیثم ۲۵۵
- ۲۳۴- ۲۳۳- ابومسروق و پسرش الهیثم - عبدالله بن التهدی ۲۵۵
- ۲۳۵- عنبسه بن بَیْجَاد عابِد ۲۵۵
- ۲۳۶- ذریح محاریبی ۲۵۵
- ۲۴۰- سورة بن کلیب ۲۵۶
- ۲۴۱- معلى بن خُنَیْس ۲۵۷
- ۲۴۲- ۲۴۳- ابن مُسْکَان و حُرَیْز بن عبدالله سجستانی ۲۶۰
- ۲۴۴- یونس بن یعقوب ۲۶۲
- ۲۴۵- محمد بن سنَان ۲۶۴
- ۲۴۶- عبدالملک بن عمرو ۲۶۴
- ۲۴۷- عبدالله بن میمون قدامح مکى ۲۶۴
- ۲۴۸- ۲۴۹- ۲۵۰- ۲۵۱- محمد بن اسحاق و محمد بن المنکدر و عمرو بن خالد واسطی و عبدالملک بن جریر و حسین بن علوان کلبی ۲۶۴
- ۲۵۳- عبدالرحمن بن سیابه ۲۶۵

- ۲۵۴- سفیان بن عیینہ ۲۶۵
 ۲۵۵- عباده بن صُهَیب ۲۶۵
 ۲۵۶- عمرو بن ابوالمقدام ۲۶۶
 ۲۵۷- سفیان ثوری ۲۶۶
 ۲۵۸- جُوَیریّه بن أسماء ۲۶۹
 ۲۵۹- بَشَّار شُعیری ۲۶۹
 ۲۶۰- سفیان بن مصعب عدی ابومحمد ۲۷۱
 ۲۶۱- عبدالله بن یحیی کاهلی ۲۷۱
 ۲۶۲- داود رقی ۲۷۲
 ۲۶۳- الحسن بن جبیش ۲۷۲
 ۲۶۴- علی بن ابو حمزه بطائنی ۲۷۲
 ۲۶۵- ۲۶۶- ۲۶۷- ۲۶۸- علی بن ابو حمزه
 ثمالی و برادرانش و حسین و محمد و پدرش
 ابو عمرو ۲۷۴
 ۲۶۹- عبدالخالق بن عبدربه ۲۷۴
 ۲۷۰- عَمَّار ساباطی ۲۷۴
 ۲۷۱- ۲۷۲- عامر بن جذاعه و حجر بن زائده . ۲۷۴
 ۲۷۳- داود بن کثیر رقی ۲۷۵
 ۲۷۴- ۲۷۵- اسحاق و اسماعیل پسران عَمَّار . ۲۷۵
 ۲۷۶- ۲۷۷- سنان و عبدالله پسرش ۲۷۷
 ۲۷۸- عجلان ابوصالح ۲۷۷
 ۲۷۹- بشار بن یسار ۲۷۷
 ۲۸۰- ابو خالد قماط ۲۷۷
 ۲۸۱- ثعلبه بن میمون ۲۷۸
 ۲۸۲- ۲۸۳- ۲۸۴- ۲۸۵- شهاب بن عبدربه
 و عبدالخالق و برادرانش ۲۷۸
 ۲۸۶- ۲۸۷- ۲۸۸- وهب بن عبدربه و
 عبد الرحمن برادرش و اسماعیل بن
 عبدالخالق ۲۷۹
 ۲۸۹- ۲۹۰- ابوبکر حضرمی و علقمه ۲۸۰
 ۲۹۱- حُجَبی اخت میسر ۲۸۱
 ۲۹۲- عمرو بن حریث ۲۸۲
 ۲۹۳- زکریا فرزند سابق ۲۸۲
 ۲۹۴- ابراهیم خارق ۲۸۳
 ۲۹۵- منصور بن حازم ۲۸۳
 ۲۹۶- خالد بجلی ۲۸۴
 ۲۹۷- یوسف ۲۸۵
 ۲۹۸- حسن بن زیاد عطار ۲۸۶
 ۲۹۹- ابوالیسع عیسی بن سَری ۲۸۶
 ۳۰۰- المغیره بن توبه مخزومی ۲۸۷
 ۳۰۱- حسین بن عمر ۲۸۷
 ۳۰۲- سعید اعرج ۲۸۷
 ۳۰۳- علی بن جعفر بن محمد بن علی بن
 الحسین بن علی بن ابوطالب علیهم السلام ۲۸۸
 ۳۰۴- علی بن یقطین و برادرانش ۲۸۹
 ۳۰۵- موسی بن بکر واسطی (منسوب به
 واسط) ۲۹۴
 ۳۰۶- هند بن حجاج ۲۹۴
 ۳۰۷- صفوان بن مهران جَمال ۲۹۵
 ۳۰۸- ابوعلی عبدالرحمن بن حجاج ۲۹۶
 ۳۰۹- شعیب عقرقوفی ۲۹۶
 ۳۱۰- علی بن ابو حمزه بطائنی (فروشنده
 آسترها) ۲۹۷
 ۳۱۱- ابراهیم بن عبدالحمید صنعانی ۲۹۹
 ۳۱۲- ابو خدّاش عبدالله بن خدّاش ۳۰۰
 ۳۱۳- عبدالله بن یحیی کاهلی ۳۰۰
 ۳۱۴- محمد بن حکیم ۳۰۰
 ۳۱۵- مصادف غلام امام صادق (ع) ۳۰۱
 ۳۱۶- حسین بن بشار ۳۰۱
 ۳۱۷- نصر بن قابوس ۳۰۲
 ۳۱۸- ابوحفص عمر بن عبدالعزیز بن ابوبشار
 معروف به زُحَل ۳۰۲
 ۳۱۹- ۳۲۰- علی بن حسان واسطی و علی
 بن حسان هاشمی ۳۰۳

- ۳۵۵- هشام بن ابراهیم عباسی..... ۳۳۲
- ۳۵۶-۳۵۷- صفوان بن یحیی و اسماعیل
بن خطاب ۳۳۳
- ۳۵۸-۳۶۰-۳۶۱- صفوان بن یحیی
بیاع سابری و محمد بن سنان و زکریا بن آدم
و سعد بن سعد قمی..... ۳۳۴
- ۳۶۲- عمّار ساباطی..... ۳۳۵
- ۳۶۳- ابراهیم ابن ابویبلاد..... ۳۳۵
- ۳۶۴- دِعیل بن علی خُزاعی شاعر..... ۳۳۵
- ۳۶۵- مرزبان بن عمران بن قمی اشعری..... ۳۳۶
- ۳۶۶- مسافر مولی (غلام) امام رضا (ع)..... ۳۳۶
- ۳۶۷- جَوّانی..... ۳۳۶
- ۳۶۸- عبدالعزیز بن مهتدی قمی..... ۳۳۶
- ۳۶۹- محمد بن سنان..... ۳۳۷
- ۳۷۰- علی بن حسین بن عبدالربّه..... ۳۳۹
- ۳۷۱- ابوعلی محمد بن احمد بن حمّاد
مروزی محمودی..... ۳۳۹
- ۳۷۲-۳۷۳- احمد بن محمد بن عیسی و
برادرش بنان..... ۳۴۰
- ۳۷۴- حسین بن عبدالله محزّر..... ۳۴۰
- ۳۷۵-۳۷۶- ابوعلی بن بلال و ابوعلی
راشد..... ۳۴۰
- ۳۷۷- الحسن بن علی بن فضال کوفی..... ۳۴۲
- فی الغلاة غلوکنندگان در زمان امام هادی
علیه السلام..... ۳۴۳
- ۳۷۸-۳۷۹- از آن جمله علی بن حَسَکَه
قمی و قاسم بن یقطين قمی..... ۳۴۳
- ۳۸۰- حسین بن علی خواتیمی..... ۳۴۵
- ۳۸۱-۳۸۲-۳۸۳- حسن بن محمد
معروف به ابن بابا و محمد بن نصیر نمیری و
فارس بن حاتم قزوینی..... ۳۴۵
- ۳۲۱- نَجّیه بن حارث..... ۳۰۳
- ۳۲۲- قاسم بن محمد الجوهری..... ۳۰۳
- ۳۲۴-۳۲۵- نشیط بن صالح و خالد جواز..... ۳۰۳
- ۳۲۶- اسامه بن حفص..... ۳۰۴
- ۳۲۷- رُهم انصاری..... ۳۰۴
- ۳۲۸- علی بن سُویّد سائی..... ۳۰۴
- درباره واقفی ها..... ۳۰۵
- ۳۲۹-۳۳۰-۳۳۱- ابن سراج ابن المکاری-
علی بن ابو حمزه..... ۳۱۰
- ۳۳۲- زیاد بن قندی..... ۳۱۲
- ۳۳۳- بکر بن محمد بن جناح..... ۳۱۲
- ۳۳۴- احمد بن الحسن المیثمی..... ۳۱۳
- ۳۳۵- علی بن وهبان..... ۳۱۳
- ۳۳۶- احمد بن حارث انماطی..... ۳۱۳
- ۳۳۷- منصور بن یونس بُرُج..... ۳۱۳
- ۳۳۸-۳۳۹- حسن بن محمد بن سماعه و
حسن بن سماعه بن مهران..... ۳۱۳
- ۳۴۰-۳۴۱- علی بن خطاب و ابراهیم بن
شعیب..... ۳۱۴
- ۳۴۲-۳۴۳- ابراهیم و اسماعیل پسران ابو
سمال..... ۳۱۵
- ۳۴۴- سلیمان بن جعفر جعفری..... ۳۱۶
- ۳۴۵-۳۴۶- یحیی بن ابوالقاسم ابویصیرو
یحیی بن قائم..... ۳۱۷
- ۳۴۷- زرعه بن محمد حضرمی..... ۳۱۸
- ۳۴۸- جعفر بن خلف..... ۳۱۸
- ۳۴۹- محمد بن بشیر..... ۳۱۸
- ۳۵۰- یونس بن عبدالرحمن ابومحمد
صاحب ال یقطين..... ۳۲۲
- ۳۵۱-۳۵۲-۳۵۳-۳۵۴- هشام ابن ابراهیم
مشرقی و جعفر بن عیسی بن یقطين و موسی
بن صالح و ابوالاسد داماد علی بن یقطين..... ۳۳۱

- ۳۸۹..... ۴۸۵- عبدالله بن مُعْبِرَه
- ۳۸۹..... ۴۸۶- زکریّا بن آدم قمی
- ۳۹۱..... ۴۸۷- احمد بن عمر حلی
- ۳۹۱..... ۴۸۸- عثمان بن عیسی زُواسی کوفی
- ۳۹۲..... ۴۸۹- علی بن اسماعیل
- ۳۹۲..... ۴۹۰- عثمان بن عیسی
- ۳۹۲..... ۴۹۱- حسین بن مهران
- ۳۹۲..... ۴۹۲- ۴۹۳- ۴۹۴- عیسی بن جعفر بن عاص
- ۳۹۳..... ۴۹۵- ابوعلی بن راشد و ابن بند
- ۳۹۳..... ۴۹۶- ابوالعباس حَمِیری
- ۳۹۴..... ۴۹۷- جعفر بن بشیر بجلی
- ۳۹۸-۴۹۹- ۴۹۸- یزید و محمّد پسران اسحاق
- ۳۹۴..... شغفر
- ۵۰۰- ابویحیی موصلی ملقب به کوکب الدم
- ۳۹۴..... (ستاره خونین)
- ۵۰۱- ابوعبدالله احمد بن محمد بن سیاری
- ۳۹۵..... اصفهانی و گفته می شود بصری
- ۳۹۵..... ۵۰۲- علی بن جعفر
- ۵۰۳- محمد بن جعفر بن ابراهیم بن محمد
- ۳۹۶..... همدانی
- ۳۹۶..... ۵۰۴- خیران خادم قراطیسی (کاغذ فروش)
- ۳۹۸..... ۵۰۵- ابراهیم بن محمّد همدانی
- ۳۹۸..... ۵۰۶- عمرو بن سعید مدائنی
- ۵۰۷- یعقوب بن یزید کاتب انباری معروف
- ۳۹۸..... به قمی
- ۳۹۹..... ۵۰۸- ابو خالد سجستانی
- ۵۰۹- ابومحمد انصاری از اصحاب امام رضا
- ۳۹۹..... (ع)
- ۵۱۰- داود بن نعمان
- ۳۹۹..... ۵۱۱- حسین بن ابو خطّاب
- ۳۷۲..... ۴۵۲- ابوالخیر صالح بن ابو حمّاد رازی
- ۳۷۲..... ۴۵۳- سهل بن زیاد آدمی ابوسعید
- ۳۷۲..... ۴۵۴- منذر بن قابوس
- ۳۷۳..... ۴۵۵- احمد بن عبدالله کرخی
- ۳۷۳..... ۴۵۶- ابراهیم بن ابو محمود
- ۴۵۷- ابوطالب قمی که اسمش عبدالله بن
- صلت بود
- ۳۷۳..... ۴۵۸- عبدالجبار بن مبارک نهاوندی
- ۳۷۴..... ۴۵۹- احکم بن بشّار مروزی کلثومی
- ۳۷۵..... ۴۶۰- علی بن حدید بن حکیم
- ۳۷۵..... ۴۶۱- علی بن حکم انباری
- ۳۷۵..... ۴۶۲- ابوهاشم داود بن قاسم جعفری
- ۳۷۵..... ۴۶۳- محمد بن عبدالله مهران
- ۳۷۶..... ۴۶۴- حسن بن علی بن ابو عثمان سجاده
- ۳۷۶..... ۴۶۵- ایوب بن نوح بن دراج
- ۳۷۶..... ۴۶۶- ابو عون ایرش
- ۳۷۷..... ۴۶۷- عروّه بن یحیی دهقان
- ۳۷۷..... ۴۶۸- فضل بن حارث
- ۴۶۹- ۴۷۰- ۴۷۱- ۴۷۲- ۴۷۳- ۴۷۴-
- اسحاق بن اسماعیل نیشابوری و ابراهیم
- عبده و محمودی و عمری و بلالی و رازی
- ۳۷۸..... ۴۷۵- ۴۷۶- عبدالله بن حمدویه بیهقی و
- ابراهیم بن عبده نیشابوری
- ۳۸۱..... ۴۷۷- محمّد بن سنان
- ۳۸۲..... ۴۷۸- حسن بن محبوب
- ۳۸۴..... ۴۷۹- عبدالله بن جندب
- ۳۸۵..... ۴۸۰- احمد بن محمد بن ابو نصر بزنطی
- ۳۸۶..... ۴۸۱- اسماعیل بن مهران
- ۳۸۶..... ۴۸۲- محمد بن ابو عمیر آزدی
- ۳۸۸..... ۴۸۳- بکر بن محمد آزدی
- ۴۸۴- علی بن عبیدالله بن حسین بن علی
- بن حسین بن علی بن ابوطالب علیه السلام
- ۳۸۸.....

۵۱۲-حسن بن قاسم از اصحاب امام رضا (ع)..... ۳۹۹	۵۱۷-ابوالصّلت عبدالسلام بن صالح الهروی ۴۰۱
۵۱۳-۵۱۴-واصل و ابوالفضل خراسانی ۴۰۰	۵۱۸-ابوجریرقمی ۴۰۱
۵۱۵-مقاتل بن مقاتل ۴۰۰	۵۱۹-علی بن جعفر بن عباس خزاعی مروزی .. ۴۰۱
۵۱۶-حمزه بن بزيع ۴۰۰	فهرست منابع ۴۰۲

به نام خدا

علم رجال، دانشی است درباره اشخاص و افرادی که راوی حدیث و واقعه‌ای بوده‌اند. آنان چه خصوصیتی داشتند؟ آیا اصلاً چنین کسانی وجود داشتند و آیا اشخاص جعلی و ساختگی‌اند؟ از زمانی که با اصل واقعه و حدیث، فاصله بیشتری گرفتیم، ضرورت این کار خود را بیشتر به ما نشان داد. به همین روی چه در جهان شیعه و چه در میان اهل سنت، علم رجال ضرورت خود را نمایاند. در طول شناخت احکام اسلام و واقعیات تاریخی، ما با اشخاص جعلی و ساختگی زیادی روبرو می‌شویم و هم با حدیث‌های جعلی و دروغین. به راستی اگر کسی به مجموعه احادیث و کتاب‌های تاریخی سرزنش و آشنایی خوبی پیدا کند گاه به تحیر کشیده می‌شود که این همه ضد و نقیض گویی و این همه احادیث عجیب و غریب چگونه به وجود آمده‌اند؟ به خاطر این مسائل، عالمان بزرگ دست به کار رجال‌شناسی شدند.

در میان شیعیان کسی که اولین بار دست به چنین کار بزرگی زد، ابو عمرو محمد بن عمر بن عبد العزیز کشی است. گفته‌اند کیش در سه فرسنگی گرگان فعلی در بخش کوهستانی گرگان واقع بود. هر چند اطلاعات ما از زندگی این مرد بزرگ اندک است ولی مسلماً از علمای قرن سوم و چهارم هجری است، یعنی در زمان غیبت امام زمان (عج) می‌زیست و مقدم بر سایر نویسندگان بزرگ رجالی است.

ما چهار کتاب اصلی در علم رجال داریم:

۱. رجال کشی اثر ابو عمرو محمد بن عمر بن عبد العزیز کشی
 ۲. رجال نجاشی اثر ابوالعباس احمد بن علی بن احمد بن عباس نجاشی متوفی ۴۰۵ هجری قمری
 ۳. رجال طوسی اثر شیخ الطایفه ابو جعفر محمد بن حسن بن علی بن حسن طوسی متوفی ۴۶۰ هجری قمری
 ۴. فهرست طوسی اثر شیخ طوسی
- شیخ محمد کشی معاصر ابوالقاسم جعفر بن محمد بن قولویه^۱، متوفی در ۳۶۹ هجری قمری، بوده است. این دوازده‌یکدیگر روایت و نقل حدیث و خبر کرده‌اند. از یک طرف، هردو از پدر شیخ جعفر قولویه (محمد بن قولویه) و از طرفی دیگر، ابو محمد هارون بن موسی تلکبری، متوفی سال ۳۸۵ هجری قمری، نیز از این هردو بزرگوار نقل روایت کرده است. بنابراین با این

۱. او استاد شیخ مفید بود و مقبره‌اش در کاظمین کنار بارگاه امام کاظم (ع) و امام جواد (ع) است.

قرائن می‌توان گفت که شیخ کشی در قرن چهارم می‌زیست و از این جهت جلوتر از نجاشی و طوسی بوده است. در مورد کشی گفته‌اند که مردی دانشمند و عالم به اخبار و احادیث بود و خانه‌اش مرتع شیعه و محل رفت و آمد علما بوده است.

کتاب کشی نام اصلی‌اش معرفت الناقلین عن الائمة الصادقین بوده است، به طوری که در آن هم از راویان شیعه و هم از راویان اهل سنت خبر آورده است و گاهی اضافاتی دیگر هم داشته است. اما شیخ طوسی آن را تلخیص و منقح کرده است و تحت عنوان رجال کشی باقی ماند. لذا اکنون اصل کتاب کشی در دسترس نیست و آنچه که باقی است متن منقح و تهذیب شده و تلخیص شده شیخ طوسی از کتاب کشی است.

ترتیب کار او بر اساس زندگی ائمه (ع) بوده است. یعنی اصحاب ائمه (ع) از امیرالمومنین (ع) تا آخر را به ترتیب معصومین آورده است. لذا گاهی راوی در دو جا یا بیشتر تکرار می‌شود زیرا زندگی چند امام را درک کرده است.

نسخه‌ای که ما بر اساس آن ترجمه را آغاز کردیم، نسخه تصحیح شده توسط محقق ارجمند سید احمد حسینی است که چاپ اول موسسه علمی از بیروت به سال ۱۴۳۰ هجری قمری و ۲۰۰۹ میلادی بوده است. مصحح محترم در آغاز کتاب دشواری کار تصحیح را به خوبی توضیح داده است که نیازی به ذکر آن نیست.

در پایان لازم به ذکر است که، حجت الاسلام والمسلمین عباسعلی نامدار جویباری از دوستانی بود که در ترجمه این اثر ما را یاری رساند که خداوند به فضل و کرم‌اش به ایشان جزای خیر دهد. از فرزندم دکتر محمد مبینی برای همراهی‌اش و همچنین از شخصیت فرهیخته جناب آقای فرهاد نوع پرست مدیر محترم نشر آماره برای چاپ این اثر سپاسگزاری می‌کنم.

آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

حسن مبینی بهار ۱۴۰۰

مقدمه

کتاب رجال کشی در علم رجال شیعه از معتبرترین کتاب‌های چهارگانه رجال است. مولف این کتاب ابو عمرو محمد بن عمر بن عبدالعزیز کشی از علماء برجسته شیعه در قرن سوم و چهارم هجری قمری است. هدف اصلی این کتاب جرح و تعدیل راویان است. با توجه به این که کشی در اوایل دوران غیبت می‌زیسته است تنقیح روایات را در آن عصر ضروری می‌دانست. تدوین کتاب در نزدیک عصر ائمه علیهم السلام براهمیت و جایگاه این کتاب افزوده است علی‌الخصوص که شناخت راویان از منظر و نگاه معصومین علیهم السلام بوده و کم‌مراظهار نظری از نظر شیخ محمد کشی یا نقل نظر از ناحیه دیگران در آن دیده می‌شود.

این کتاب به شناساندن راویان حدیث اکتفا نکرده بلکه به شناساندن فرقه‌ها، دسته‌ها و گروه‌های شیعی مانند زیدیه، فطحیه، بتریه، واقفیه، اشعثیه، کیسانیه و... پرداخته است که از این نظر کتاب رجال کشی سند ماندگاری است از تاریخ تشیع در عصر اول دوران حیات امامان معصوم علیهم السلام. این کتاب بر اساس شیوه‌های متداول در ترتیب مباحث کتاب‌های رجالی تألیف نشده است، بلکه نام راویان بر اساس تاریخ زندگی هر یک از آنها به ترتیب همراهی با معصومین علیهم السلام از دوران پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله تا عصر غیبت است.

الحمد لله رب العالمین

دکتر حسن مبینی

فضل الله عبداللهی

بهار ۱۴۰۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

در فضیلت روایت و حدیث

ابو عبدالله^۱ (علیه السلام) فرمود: منزلت مردان ما را از میزان روایاتی که از ما نقل می‌کنند، بشناسید. امام صادق^۲ (علیه السلام) فرمود: منزلت شیعیان ما را به میزانی که روایات ما را به نیکویی از ما نقل می‌کنند، بشناسید. چرا که ما فقیه را فقیه نمی‌دانیم مگر اینکه محدث باشد. پس گفته شد به ایشان که مؤمن محدث باشد، فرمود: بلکه با فهم و درک باشد و فهیم محدث باشد.

ابو عبدالله^۳ (علیه السلام) فرمود: منزلت مردم را به میزان نقل و آگاهی از احادیث ما بشناسید. ابوالحسن اول موسی بن جعفر^۴ (علیه السلام) در حالی که در زندان بود، طی نامه‌ای مفصل به من نوشت: ای علی! اینکه ذکر کردی تعالیم دینت را از چه کسی می‌گیری؟ بدان که دستورات معارف دین را از غیر شیعه ما مگیر، به راستی که اگر شیعیان ما بگذری، دینت را از خائنین گرفتی، همان‌ها که به خدا و پیامبر و امانات خود خیانت کرده‌اند. آن‌ها بر کتاب خداوند عز و جلّ امین شدند اما آن را تحریف و تبدیل نمودند. پس لعنت خدا بر آنان باد و لعنت پیامبر و لعنت ملائکه و لعنت پدران بزرگوار و نیکوکارم، لعنت من و لعنت شیعیان من، تا روز قیامت بر آنان باد.

ابو عبدالله امام صادق^۵ (علیه السلام) گفت: رسول خدا (ص) فرمود این دین، در هر قرن و برهه‌ای، دانشمندان عدالت پیشه‌ای دارد که تاویلات و تحریفات و انحرافات باطل گرایان و غلوکنندگان و جاهلان را برطرف می‌نمایند؛ آنگونه که زنگ آهن توسط دم آهنگران زدوده می‌شود.

۱. محمد بن سعد الکشی بن مزید و أبو جعفر محمد بن أبی عوف البخاری، قال حدثنا أبو علی محمد بن أحمد بن حماد المروزی المحمودی، رفعه، قال: قال الصادق (ع)

۲. ابراهیم بن محمد بن العباس الختلی، قال حدثنا أحمد بن إدريس القمی المعلم، قال حدثني أحمد بن محمد بن یحیی بن عمران، قال حدثني سليمان الخطابي، قال حدثني محمد بن محمد، عن بعض رجاله، عن محمد بن حمران العجلي، عن علی بن حنظلة، عن أبی عبد الله (ع)

۳. ابراهیم بن محمد بن العباس الختلی، قال حدثنا أحمد بن إدريس القمی المعلم، قال حدثني أحمد بن محمد بن یحیی بن عمران، قال حدثني سليمان الخطابي، قال حدثني محمد بن محمد، عن بعض رجاله، عن محمد بن حمران العجلي، عن علی بن حنظلة، عن أبی عبد الله (ع)

۴. مدویه و ابراهیم ابنا نصیر، قال حدثنا محمد بن إسماعیل الرازی، قال حدثني علی حبيب المدائنی، عن علی بن سويد السائي

۵. محمد بن مسعود بن محمد، قال حدثني علی بن محمد بن فیروزان القمی، قال حدثنا أحمد بن محمد بن خالد البرقی، قال حدثنا أحمد بن محمد بن أبی نصر، عن إسماعیل بن جابر، عن أبی عبد الله (ع)

زید ابن شحام^۱ از ابو عبدالله (علیه السلام) در قول خداوند تعالی «که انسان باید به خوراک خود نظر کند» فرمود، یعنی به علمی که دریافت می کند؛ ببیند آن را از چه کسی می گیرد.

ابوالحسن احمد بن حاتم ابن ماهویه^۲ گفت: به ابوالحسن ثالث امام هادی (علیه السلام) نوشتم و طی آن از او پرسیدم: از چه کسی معالم دین خود را دریافت نمایم؟ و برادرش نیز طی نامه، همین درخواست را از سوی امام علیه السلام داشت؛ پس امام علیه السلام در جواب به آن دو نوشت: آنچه در نامه یادآوری نمودید دریافت کردم، در دین خود به کسی که ریش خود را در محبت ما سفید کرده و سابقه زیادی در فهم معارف ما دارد، اعتماد کنید، پس آن ها شما را کفایت می کنند انشاء الله تعالی.

ابن ابوالجارود^۳ نقل کرده به اصبع بن نباته گفتم منزلت این مرد - علی (ع) - نزد شما چگونه بود؟ گفت: نمی دانم چه می گویی! فقط بدان که در جنگ ها شمشیرهای ما بر دوش ما بود؛ به هر ناحیه که او اشاره و به هر کس که او می فرمود، حمله می کردیم و می زدیم و آن حضرت همواره به ما می فرمود: شرطه باشید، شرطه باشید، یعنی همواره خود را برای پیشبرد اسلام و دفاع از جان علی علیه السلام در معرض خطرات قرار دهید.

به خدا قسم، شرطه بودن شما برای طلا و نقره نیست، بلکه پلیس بودن شما برای شهادت است؛ همانا گروهی از بنی اسرائیل قبل از شما خود را نگهبان و حافظ دین قرار دادند و آنان قبل از مرگ به مقام نبوت رسیدند؛ البته یا مامور تبلیغ دین برای یک قبیله شدند یا مامور تبلیغ یک قریه و یا لاقبل، نبی نفس خود و عمل کردن بر اساس وحی به وظایف شرعی و الهی خود شدند و شما به منزله همان ها هستید، جز آن که پیغمبر نیستید.

غیاث همدانی^۴ گفت امیرالمومنین علیه السلام در بین راه به ما رسید و فرمود: در جمع این شرطه ها نام نویسی کنید. به خدا قسم، جایگزین این پلیس، هر مجموعه پلیسی که بیاید نگهبان آتش است (کنایه از نگهبانی باطل)؛ مگر کسانی بیایند که عملکرد آنان مانند همین پلیس باشد.

۱. محمد بن مسعود، قال حدثني علي بن محمد، قال حدثني أحمد بن محمد البرقي، عن أبيه، عن ذكره، عن زيد الشحام، "عمن ذكره" نشان می دهد که پدر احمد یعنی خود برقی نامه را آورده بود اما یا محمود بن مسعود فراموش کرد یا احمد بن محمد

۲. أبو محمد جبريل بن محمد الفارابي، قال حدثني موسى بن جعفر بن وهب، قال حدثني أبو الحسن أحمد بن حاتم بن ماهويه

۳. نصر بن الصباح البلخي، قال حدثنا أحمد بن محمد بن عيسى عن الحسين بن سعيد عن اسماعيل بن بزيع، عن أبي الجارود

۴. محمد بن مسعود العياشي و ابو عمرو بن عبدالعزيز، قال حدثنا محمد بن نصير، قال حدثنا محمد بن عيسى عن أبي الحسن الغزلي عن غياث همداني

از امیرالمومنین علیه السلام روایت شد که به عبدالله بن یحییٰ حضرمی در روز جمل فرمود: بشارت باد تو را ای پسر یحییٰ، که به راستی تو و پدرت در زمره شرطه الخمیس می‌باشید؛ به خدا قسم، خدا شما را از زبان پیامبرش شرطه الخمیس نامید. راوی گوید، در زمان امیرالمومنین علیه السلام شرطه الخمیس شش هزار یا پنج هزار مرد بودند.

هشام از ابو خالد کابلی از ابو جعفر امام باقر علیه السلام نقل کرد که فرمود: علی بن ابوطالب در نزد شما در عراق بود و با دشمنان خود می‌جنگید و اصحاب او با او بودند و در بین آن‌ها پنجاه مرد نبود که به شایستگی او را بشناسد و امام و پیشوایی او را بشناسد.

۱- سلمان فارسی ابوالحسن و ابواسحاق

امام ابو جعفر محمد باقر علیه السلام فرمود: «بعد از فوت پیامبر اسلام، مردم از حق برگشتند مگر سه نفر.» گفتم آن سه نفر چه کسانی بودند؟ فرمود: مقداد بن اسود، ابوذر غفاری و سلمان فارسی، امام در ادامه فرمود: مردم بعد از مدت کوتاهی، با آگاهی از موضع سه نفر، با خود گفتند، این‌ها کسانی هستند که آسیاب بر محور آن‌ها می‌چرخد و از بیعت با ابوبکر ابا کردند؛ تا اینکه امیرالمومنین را برای بیعت با اکراه آوردند و حضرت با اکراه بیعت کرد.

این سخن خداوند عز و جل است که می‌فرماید: «محمد، جز رسولی از جانب خدا نیست؛ پس اگر مرد یا کشته شد، آیا به عقب برمی‌گردید؟»^۱

زراره^۲ گوید، حضرت ابو جعفر محمد باقر علیه السلام از پدرش و از جدش علی بن ابوطالب علیه السلام نقل کرد که «زمین تنگ شده به هفت نفر^۳، در حالی که شما به وسیله آن‌ها روزی می‌خورید و به خاطر آن‌ها کمک می‌شوید و به وسیله آن‌ها باران دریافت می‌کنید؛ آن‌ها عبارتند از: سلمان فارسی، ابوذر غفاری، مقداد بن اسود عمار یاسر، خذیفه، رحمت الله علیهم، و علی علیه السلام فرموده بود: من امام آن‌ها هستم. آن‌ها کسانی‌اند که بر فاطمه سلام الله علیها نماز گزارند.»

۱. أبو الحسن وأبو إسحاق حمدويه و إبراهيم ابنا نصير، قالوا حدثنا محمد بن عثمان، عن حنان بن سدير، عن أبيه، عن أبي جعفر (ع)

۲. وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ - آیه ۱۴۴ - سوره ال عمران

۳. جبرائیل بن احمد الفاریابی، قال حدثني الحسين بن خُزرا و قال حدثني ابن فضال، عن ثعلبه بن يمون ...

۴. در روایت و در توضیح در شمارش پنج نفر آمده است بعید نیست که دو نفر به حساب نام مبارک حضرت علی (ع) و حضرت فاطمه باشد که در روایت آمده است